

Naziv studija	Preddiplomski studij arheologije			
Naziv kolegija	Romanizacija antičkog Ilirika			
Status kolegija	Izborni			
Godina	II.	Semestar	IV.-ljetni	
ECTS bodovi	6			
Nastavnik	Izv. prof. dr. sc. Željko Miletić			
e-mail	zmiletic@unizd.hr			
vrijeme konzultacija	petak, 10-12 h			
Suradnik / asistent	Doc. dr. sc. Silvia Bekavac			
e-mail	sbekavac@unizd.hr			
vrijeme konzultacija	petak, 12-14 h			
Mjesto izvođenja nastave	Odjel za arheologiju, arheološki teren, muzeji			
Oblici izvođenja nastave	Predavanja, seminari			
Nastavno opterećenje P+S+V	(P)1+(S)1			
Način provjere znanja i polaganja ispita	izrada i prezentacija seminarskog rada, usmeni ispit			
Početak nastave			Završetak nastave	
Kolokviji	1. termin	2. termin	3. termin	4. termin
Ispitni rokovi	1. termin	2. termin	3. termin	4. termin
	14. 6.	28. 6.		
Ishodi učenja	1. Analizirati i vrednovati proces romanizacije u različitim sferama. 2. Razumjeti interakciju središnje vlasti i provincije. 3. Identificirati rimske epigrafičke spomenike i definirati literarne koji se odnose na romanizaciju provincije Ilirik 4. Uočavati i razlikovati različite pravne statute pojedinaca u provinciji i pripadnost određenim interesnim skupinama i društvenim slojevima 5. Analizirati promjene u autohtonim društvima i prilagodbu rimskim institucijama, prepoznavati različite oblike imenskih formulacija. 6. Objasniti različitost rimskih institucija u provinciji u doba principata i dominata. 7. Definirati pojmove i koristiti prikladnu terminologiju vezanu uz upravu provincija i gradova. 8. Razlikovati oficijelnu italsku religiju i kultove od autohtonih i misterijskih i prepoznavati razne sinkretizme i kontaminacije na materijalnoj građi 9. Prepoznavati rimske građevinske tehnike i oblike građevina.			
Preduvjeti za upis	Prijavljen kolegij			
Sadržaj kolegija	Romanizacija, uzroci i načini njenog provođenja. Integracija Ilirika u rimski svijet. Organizacija i razvoj sustava uprave u provincijama. Gradska uprava i predrimske retencije u municipalnoj organizaciji autohtonih zajednica; značenje naslova <i>princeps</i> i <i>praepositus</i> . Sudstvo i financije. Teritorijalna organizacija autohtonih zajednica u rimsko			

	doba. Limitacija agera. Razvoj rimske agrarne i manufakturne proizvodnje. Primjena shema rimsko-helenističke kastrametacije u urbanističkoj rekonstrukciji domaćih naselja i kod osnivanja novih (osobito na primjerima Pole, Emone, Akve Jasa, Karnunta, Akvinka, Sirmija, Senije, Jadera, Aserije, Burnuma, Salone, Narone i Dokleje). Nove građevinske tehnike. Municipalizacija provincija, stjecanje civilnog statusa, uvođenje rimskog onomastika. Latinski jezik i latinično pismo na natpisima. Munificijencije, počasni i javni natpisi, vojničke diplome, nadgrobni i votivni spomenici. Prodor rimske religije u autohtone sredine u prvim stoljećima Carstva. Cilj je studentima predložiti romanizaciju podunavsko jadranskog prostora od kraja 1. st. pr. Kr. do severskog perioda, kroz analizu povijesno-arheoloških izvora; objasniti procese romanizacije, akulturacije i municipalizacije, mehanizme i institucije kojima se provode; prikazati na koji je način autohtono stanovništvo postalo rimskim građanima, prihvatilo religiju i običaje rimske države. Osim usvajanja navedenih znanja cilj je razviti u studenta vještinu rada s povijesno arheološkim izvorima, naučiti ih primjeni osnovnih istraživačkih metoda i upotrebi kritičkog aparata u pisanju tekstova seminarskih radnji.
Obvezna literatura	N. CAMBI, <i>Antika</i>, [poglavlja: «Urbanizam» (52-61), «Arhitektura» (62-84), «Javna skulptura» (86-93) i «Nadgrobna skulptura» (149-172)], Zagreb 2002. Kroatien in der Antike (ed. M. Sanader), [poglavlje Die Römische Zeit (str. 61-120)], Mainz am Rhein, 2007. J. MEDINI, Epigrafički podaci o munificijencijama i ostalim javnim gradnjama iz antičke Liburnije, <i>RFFZd</i>, 6(3), 1969, 45-74. J. MEDINI, Ordines decurionum Liburniae, <i>RFFZd</i> 12(5), Zadar 1974, 27-56. J. MEDINI, Autohtoni kultovi u razvoju antičkih religija u rimskoj provinciji Dalmaciji, <i>Dometi</i> 17, 1984, 7-32. A. MOCSY, <i>Pannonia and Upper Moesia</i>, [poglavlje 5 „The first age of prosperity“112-182], London 1974. D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, <i>Iliri i antički svijet</i>, Split 1990 (samo radovi koji se tiču kolegija) A. STARAC, <i>Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji</i> I, [poglavlja „Provincijalna uprava“ i „Istrija u principatu“, str. 17-106] Pula 1999; II, [poglavlja Liburnija u principatu“ i „Provincijalna uprava“, str. 21-74], Pula 2000. M. SUIĆ, <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i>, Zagreb 2003² (odgovarajuća poglavlja). F. VITTINGHOFF, Zur römischen Municipalisierung des lateinischen Donau-Balkanraumes. Methodische Bemerkungen, <i>ANRW</i> II.6, Berlin – New York 1977, 3-51. J. J. WILKES, <i>Dalmatia</i>, London 1969, [poglavlje 6 (str. 78-87), poglavlje 12 (str. 262-296)]. M: ZANINOVIĆ, <i>Od Helena do Hrvata</i>, Zagreb 1996. (odgovarajući članci) M. ZANINOVIĆ, The Economy of Roman Dalmatia, <i>ANRW</i> II.6, Berlin -

	New York, 1977, 767-809. UKUPNO: oko 750 stranica
Dopunska literatura	(Služi prvenstveno za izradu seminarskih radova i proširivanje znanja studenata o temi) S. BEKAVAC, Rimska religija i kultovi..., (disertacija) Zadar 2015. I. BOJANOVSKI, <i>Bosna i Hercegovina u antičko doba, Djela</i> ANUBiH 66, CBI knj. 2, Sarajevo 1974. M. GLAVIČIĆ, <i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja rimske provincije Dalmacije</i> , (disertacija – rukopis), Zadar 2001, poglavlja A. KURILIĆ, Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. st. po Kristu: antroponimija, društvena struktura, etničke promjene, gospodarske uloge, [disertacija], Zadar 1999. S. J de LAET, Portorium. Étude sur l'organisation douanière chez les Romains, surtout à l'époque du Haut-Empire, 1949, Brugge, (poglavlje IX Publicum Portorii Illyrici, 175-245).
Internetski izvori	
Način praćenja kvalitete	Kolegij je podložen sveučilišnim anketama i ocjeni nastave
Uvjeti za dobivanje potpisa	Uredno pohađanje nastave, pozitivno ocjenjeni pisani seminarski rad i njegova prezentacija
Način bodovanja kolokvija/seminara/vježbi/ispita	Seminarski rad ocjenjuje izvođač seminara skalom od 1 (neprolazno) do 5. Usmeni ispit ocjenjuje i završnu ocjenu formira nositelj kolegija skalom od 1 (neprolazno) do 5.
Način formiranja konačne ocjene	Ispit je usmeni, a završna ocjena formira se na temelju odgovora na ispitu (50%), izrade i obrane seminarskog rada (50%) koja uključuje i aktivnosti tijekom nastave. Ako je student dobio negativnu ocjenu usmenog odgovora ili seminarskog rada, dobiva negativnu ocjenu na ispitu ili mu uopće ne može pristupiti.
Napomena	Jezik poduke je hrvatski

Nastavne teme-predavanja			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.	28. 2. 2019.	1. Uvod u kolegij.	
2.	7. 3.	2. Romanizacija, uzroci i načini njenog provođenja. Integracija Ilirika u rimski svijet.	BILIĆ-DUJMUŠIĆ, S., Ratne operacije u provinciji Iliriku 49.-47. pr. Kr., magistarski rad, Zagreb, 2001. BILIĆ-DUJMUŠIĆ, S., Oktavijanova kampanja protiv Delmata 34. do 33. god. pr. Kr., doktorska disertacija, Zadar, 2005. DŽINO, D., DOMIĆ KUNIĆ, A., 2013. – Rimski ratovi u Iliriku, Zagreb. GLAVAŠ, V., Romanizacija autohtonih civitates na prostoru sjevernog i srednjeg Velebita, disertacija, Zadar, 2015. JAGENTEUFEL, A., 1958. – Die Statthalter der Römischen Provinz Dalmatia von Augustus bis Diokletian, Wien.

			MESIHOVIĆ, S., 2014. – PRONCOSVLES, LEGATI ET PRAESIDES. Rimski namjesnici Ilirika, Gornjeg Ilirika i Dalmacije, Filozofski fakultet u Sarajevu, Sarajevo. MESIHOVIĆ, S., Rimski vuk i ilirska zmija. Poslijednja borba, Sarajevo, 2011. ŠAŠEL KOS, M., 2015. - The final phase of the Augustan conquest of Illyricum, <i>Antichita Altoadriaticae</i> LXXXI, Trieste, 65 – 88.
3.	14. 3.	3. Organizacija i razvoj sustava uprave u provincijama. Gradska uprava i predrimske retencije u municipalnoj organizaciji autohtonih zajednica; značenje naslova <i>princeps</i> i <i>praepositus</i>.	ELLIOT, T. 2004, <i>Epigraphic Evidence for Boundary Disputes in the Roman Empire</i>, doktorska disertacija, University of North Carolina, Chapel Hill. S. ČAČE, Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika, <i>RFFZd</i>, 18(8), 1979, 43-125. GLAVIČIĆ, M., 2014. – <i>Organizacija uprave rimske provincije Dalmacije prema natpisnoj građi</i>, Katalog izložbe „Klasični Rim na tlu Hrvatske“, Zagreb, 41-49. GLAVIČIĆ, M., 2002, <i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja rimske provincije Dalmacije</i>, doktorska disertacija, rukopis, Filozofski fakultet u Zadru, Zadar. GLAVIČIĆ, M., O municipalitetu antičke Skardone, <i>Zbornik radova sa simpozija Rijeka Krka i Nacionalni park "Krka". Prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak</i>, D. Marguš (ur.).2007, 251-257. JAGENTEUFEL, A., 1958. – <i>Die Statthalter der Römischen Provinz Dalmatia von Augustus bis Diokletian</i>, Wien. STARAC, A., 1999.- Alka Starac, <i>Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji- Istrija</i>, Pula. F. VITTINGHOFF, Zur römischen Municipalisierung des lateinischen Donau-Balkanraumes. Methodische Bemerkungen, <i>ANRW</i> II.6, Berlin – New York 1977, 3-51.
4.	21. 3.	4. Topografija i etnografija na istočnojadranskoj obali u predrimsko vrijeme. Teritorijalna organizacija autohtonih zajednica u rimsko doba. Juridički konventi, carski kult kao poluga romanizacije.	GLAVIČIĆ, M. - MILETIĆ, Ž., 2008, Critical approach to the exhibitions of the Imperial Cult in the Roman Illyricum with regard to its early stage of development, <i>BAR International Series</i>, 1877, Oxford, 417–426. MARŠIĆ, D. 2003, Antička naselja Pituntium, Neraste i Oneum, <i>HA</i>, 11, 435–448. MARŠIĆ, D. 2014, Arheološki profil Podstrane i okolice, u: <i>Lucije Artorije Kast i legenda o kralju Arturu</i>, 187–230. JADRIĆ, I. – MILETIĆ, Ž., 2008. – Liburnski carski kult, <i>AA</i>, 1, 75–90. JADRIĆ-KUČAN, I., 2010. – Štovanje carskog

			kulta u Isi, Arheološka istraživanja na srednjem Jadranu, <i>Izdanja HAD-a</i>, 26, Zagreb-Split, 83–94. JADRIĆ-KUČAN, I. – 2011. – <i>Carski kult u rimskoj provinciji Dalmaciji, doktorska disertacija</i>, rukopis, Sveučilište u Zadru, Zadar. JADRIĆ-KUČAN, I., 2014. – Rimski carski kult na području od Salone do Oneja, u: <i>Lucije Artorije Kast i legenda o kralju Arturu</i>, 165–179. BEKAVAC, S. – MILETIĆ, Ž., Stanovnicima Narone – municipibus municipii, Prilozi instituta za arheologiju u Zagrebu, 33, 2016.
5.	28. 3.	5. Limitacija agera. Razvoj rimske agrarne i manufakturne proizvodnje. Vile, obrtnički kolegiji.	SUIĆ, M., 1955, Limitacija agera rimskih kolonija na istočnoj jadranskoj obali, <i>Zbornik Instituta za historijske nauke u Zadru</i>, 1, 1–36. VITTINGHOFF, F. 1977, Zur römischen Municipalisierung des lateinischen Donau-Balkanraumes. Metodische Bemerkungen, <i>ANRW</i>, II.6, Berlin-New York, 3–51. WILKES, J. J. 1969, <i>Dalmatia</i>, London. WILKES, J. J. 1974, Boundary stones in Roman Dalmatia, <i>Arheološki vestnik</i>, 25, 258–271. Popis priloga BEGOVIĆ, V., SCHRUNK, I., 2003. – Vlasta Begović, Ivančica Schrunk, Rimske vile Istre i Dalmacije, II. dio: tipologija vila, <i>Prilog instituta arheologije u Zagrebu</i> 20, 2003., Zagreb, 95–112. BEGOVIĆ, V., SCHRUNK, I., 2012. – Vlasta Begović, Ivančica Schrunk, The role of maritime villas in seafaring in the Adriatic, <i>Histria Antiqua</i> 21, 2012., Pula, 327–344. BEGOVIĆ, V., SCHRUNK, I., 2004. – Vlasta Begović Dvoržak, Ivančica Dvoržak Schrunk, Rimske vile Istre i Dalmacije, III. Dio – maritimne vile, <i>Prilog instituta arheologije u Zagrebu</i> 21, 2004., Zagreb, 65–90. BULIĆ, D., 2014. – Davor Bulić, Rimska ruralna arhitektura Istre u kontekstu ekonomske i socijalne povijesti, doktorski rad, Zadar, 2014. ŠKEGRO, A., Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije, Zagreb, 1999. M. ZANINOVIĆ, The Economy of Roman Dalmatia, <i>ANRW</i> II.6, Berlin - New York, 1977, 767–809.
6.	4. 4.	6. Primjena shema rimsko-helenističke kastrametacije u urbanističkoj rekonstrukciji domaćih naselja i kod osnivanja novih. Rimski urbanizam.	ZANINOVIĆ, M., 1977. – The Economy of Roman Dalmatia, <i>ANRW</i>, II.6, Berlin – New York, 767–809. ZANINOVIĆ, M., 1980. – Starije građevinske tehnike na Hvaru, u: <i>Materijali tehnike i strukture predantičkog i antičkog graditeljstva</i>

		Nove građevinske tehnike.	<i>na istočnom jadranskom prostoru</i> (ur. M. Suić, M. Zaninović), Zagreb, 19–40. M. SUIĆ, <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i> , Zagreb 2003 ² .
7.	11. 4.	7. Gradska arhitektura (osobito na primjerima iz Pole, Emone, Akve Jasa, Karnunta, Akvinka, Sirmija, Senije, Jadera, Aserije, Burnuma, Salone, Narone i Dokleje).	BEKAVAC, S., 2015. - Silvia Bekavac, Rimska religija i kultovi u društvenoj strukturi pretkršćanske Salone, doktorski rad, Sveučilište u Zadru, Zadar. JELIČIĆ-RADONIĆ, J., SEDLAR, A., 2009. - Jasna Jeličić-Radonić, Ana Sedlar, Topografija antičke Salone (I) Salonitanska Urbs vetus, Tusculum: časopis za solinske teme, 2/1, Solin, 7-32. JELIČIĆ-RADONIĆ, J., SEDLAR, A., 2011. - Jasna Jeličić-Radonić, Ana Sedlar, Topografija antičke Salone (III) Salonitanska Urbs occidentalis, Tusculum: časopis za solinske teme, 4/1, Solin, 67-86. KIRIGIN, B., 2010. - Branko Kirigin, Salona, Antički Grci na tlu Hrvatske (Katalog izložbe), Zagreb, 144-14. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., 1977. - Duje Rendić-Miočević, Antička Salona (Salonae): povijesno-urbanistički i spomenički fenomen, Arhitektura: časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost, S.O.S za baštinu, god. 31, broj 160/161, Zagreb, 54-69. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., 1979. - Duje Rendić-Miočević, Teatar u Saloni s osobitim obzirom na neke njegove kompozicijske i tehničke karakteristike, Antički teatar na tlu Jugoslavije, Beograd, 73-86. SUIĆ, M., 1976. - Mate Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb. SUIĆ M., 1981. - Mate Suić, <i>Zadar u starom vijeku</i> , Filozofski fakultet Zadar, Zadar. CAMBI, N., 2002. – Nenad Cambi, <i>Antika</i> , Zagreb. GIUNIO, K. A., JURIĆ, R., 2004. – Kornelija Appio Giunio, Radomir Jurić – <i>Termalni kompleksi Jadera u svjetlu novih istraživanja</i> , <i>Histria Antiqua</i> , 12, Zagreb, 251-258. ILAKOVAC, B., 1982. – Boris Ilakovac, <i>Rimski akvedukti na području sjeverne Dalmacije</i> , Arheološki muzej Zadar, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb. ILAKOVAC, B., 1999 – Boris Ilakovac, <i>Kad je popločen i ukrašen emporij rimske kolonije Jader</i> , <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i> , 3, Vol. 32-33, Zagreb, 93-105. JELIČIĆ RADONIĆ, J., 2014. – Jasna Jeličić Radonić, Urbanizam i arhitektura rimske Dalmacije, <i>Klasični Rim na tlu Hrvatske</i> :

			<i>arhitektura, urbanizam, skulptura</i>, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 83-104. JOVIĆ, V., 2009. – Vedrana Jović, <i>Jugoistočni potez zadarskih zidina</i>, Radovi zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, 52(2010.), Zadar, 79-119. SINOBAD, M., 2007. – Marko Sinobad, <i>Kapitolijski hramovi u Hrvatskoj, Opvscvla archaeologica</i>, Vol. 31, Zagreb, 221-264. MILETIĆ, Ž., <i>Rimski akvedukt Vrana – Zadar</i>, Zadar, 2017. CAMBI, N., 1977. – Antička Narona – urbanistička topografija i kulturni profil grada, Dolina rijeke Neretve od prahistorije do ranog srednjeg vijeka, HAD, Metković, 127 – 155. DUBOLNIĆ GLAVAN, M., 2015. – Civitas Aenona, primjer romanizacije liburnske općine, Doktorski rad, Sveučilište u Zadru, Zadar
8.	25. 4.	8. Municipalizacija provincija, status pojedinaca i širenje građanskog prava	GLAVIČIĆ, M., 2002, - Miroslav Glavičić, <i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja Rimske provincije Dalmacije</i>, Zadar GLAVIČIĆ, M., O municipalitetu antičke Skardone, <i>Zbornik radova sa simpozija Rijeka Krka i Nacionalni park "Krka". Prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak</i>, D. Marguš (ur.).2007, 251-257. KURILIĆ, A., Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. st. po Kristu: antroponimija, društvena struktura, etničke promjene, gospodarske uloge, [disertacija], Zadar 1999. SUIĆ, M., 2003.- Mate Suić, <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i>, Zagreb. STARAC, A., 1999.- Alka Starac, <i>Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji- Istrija</i>, Pula. VITTINGHOFF, F., Zur römischen Municipalisierung des lateinischen Donau-Balkanraumes. Methodische Bemerkungen, <i>ANRW II.6</i>, Berlin – New York 1977, 3-51. MEDINI, J., Ordines decurionum Liburniae; RFFZd SUIĆ, M., <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i>, 2003. MILIĆ, B., <i>Razvoj grada kroz stoljeća</i>, 1994.
9.	2. 5.	9. Rimske nekropole u Iliriku.	FADIĆ, I., Novi infundibulum na nekropoli antičkog Jadera, <i>AA</i>, 7, 2013, 151-162. GLUŠČEVIĆ, S., Grob tesara s nekropole na Relji u Zadru, <i>Diadora</i>, 28, 2014, 53-81. KURILIĆ, A. - SERVENTI, <i>The Caska Necropolis – Exceptions, Rituals and "Deathscapes"</i>, <i>Archaeologia e antropologia della morte: III incontro di studi di archeologia e antropologia</i>

			a confronto, Roma, 19-22 Maggio 2015., Rim, 1-8. MILETIĆ, Ž., <i>Topografija salonitanskih nekropola</i>, magistarski rad, Zagreb, 1986. SERVENTI, Z., Odnos nekropola i naselja u rimskodobnoj Liburniji, <i>Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, 29, 2013, 195-213.
10.	9. 5.	10. Nadgrobni spomenici.	CAMBI, N., Kiparstvo rimske Dalmacije, Split 2005. CAMBI, N., 1994. – Nenad Cambi, Stele iz kasnoantičke grobnice u Dugopolju, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i>, 86, Split, 147-181. KURILIĆ, A., KOMEMORATORI I POKOJNICI S LIBURNISKE CIPUSA: TKO SU, ŠTO SU I ODAKLE SU?, <i>Aseria</i>, 8, 2010, 131-274. MARŠIĆ, D., <i>Nadgrobni spomenici Burnuma</i>, Zbornik radova sa simpozija Rijeka Krka i Nacionalni park "Krka", ur. D. Marguš, 2007, 203-228. MARŠIĆ, D., <i>Portretne stele na obalnom području rimske provincije Dalmacije</i>, doktorska disertacija, Zadar, 2002. FADIĆ, I., Novi liburnski cipusi iz Aserije, <i>Asseria</i>, 1, 2003, 97-131.
11.	16. 5.	11. Latinski jezik i tipovi natpisnih spomenika (građevinski, počasni i javni natpisi, vojničke diplome, nadgrobni i votivni spomenici). Oblici imenskih formulacija.	GLAVIČIĆ, M., 2002, <i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja rimske provincije Dalmacije</i>, doktorska disertacija, rukopis, Filozofski fakultet u Zadru, Zadar. MATIJAŠIĆ, R., <i>Uvod u latinsku epigrafiju</i>, 2002. KURILIĆ, A., Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. st. po Kristu: antroponimija, društvena struktura, etničke promjene, gospodarske uloge, [disertacija], Zadar 1999.
12.	23. 5.	12. Službena rimska religija.	BEKAVAC, S., Rimska religija i kultovi, disertacija, Zadar, 2015. SANADER, M., 1994. – O kultu Herakla u Hrvatskoj, <i>Opusc. archaeol.</i>, 18, 87–114. SANADER, M., 2008. – Δωδεκάθεοι na jednom rimskom reljefu iz Splita?, <i>AA</i>, 2, 367–377. SANADER, M., 2008a. – O antičkim kultovima u Hrvatskoj, <i>VAPD</i>, 101, 157–186. SINOBAD, M., 2010. – Jupiter i njegovi štovatelji u svjetlu epigrafskih izvora na području Hrvatske, <i>Opusc. archaeol.</i>, 34, 145–228. MILETIĆ, Ž., 1980. – Religijski život u Naroni, Dolina rijeke Neretve od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka, <i>Izdanje HAD-a</i>, 5, Split, 215–219. MEDINI, J., 1980. – Uloga oslobođenika u životu

			Narone, Dolina rijeke Neretve od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka, <i>Izdanje HAD-a</i>, 5, Split, 195–206. MEDINI, J., 1982. – Salonitanski arhigalat, <i>RFFZd</i>, 20 (9), (1980–81), 15–28. MEDINI, J., 1982a. – Kult Jupitera Dolihena u rimskoj provinciji Dalmaciji, <i>Godišnjak ANUBiH</i>, 20, Sarajevo, 1982, 53–91; MEDINI, J., 1985. – Cognationes salonitanae, 23, <i>Godišnjak ANUBiH</i>, 21, Sarajevo 1985, 5–45. CAMBI, N., Antika, Zagreb, 2002.
13.	30. 5.	13. Autohtoni i misterijski kultovi u provinciji.	BEKAVAC, S., 2011. – Silvan u Saloni, <i>Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku</i>, 105, 2011, 151-166. CAMBI, N., 1980. – Nenad Cambi, Enonska Venera Anzotika, <i>Diadora</i> 9, Zadar, 273-278. CAMBI, N., 1968. – Nenad Cambi, Silvan-Atis primjer kulnog sinkretizma, <i>Diadora</i>, 4, Zadar, 131-140. CAMBI, N., 2013. – Religija Silvana i nimfa u rimskoj Dalmaciji, u: <i>Kultovi, mitovi i vjerovanja u Zagori</i>, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 14. prosinca 2012. u Unešiću (ur. Vicko Kapitanović), Split, 5–39. GIRARDI JURKIĆ, V., 2005. – Vesna Girardi Jurkić, Cults in roman Histria, <i>Histria Antiqua</i> 13, Pula, 17-38. KUKOČ, S., 2005. – Sineva Kukoč, Štovanje Binda Neptuna, <i>Histria Antiqua</i> 13, Pula, 125-134. MEDINI, J., 1980. – Julijan Medini, Sabazijev kult u rimskoj provinciji Dalmaciji, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i> 74, Split, 67-86. MEDINI, J., 1984.a – Julijan Medini, Latra – dea Neditarum, <i>Duhovna kultura Ilira</i>, Posebna izdanja ANUBiH, knj. LXVII, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 11, Sarajevo, 223-243. MEDINI, J., 1984.b – Julijan Medini, Autohtoni kultovi u razvoju antičkih religija u rimskoj provinciji Dalmaciji, <i>Dometi</i> 17, Rijeka, 7-32. MEDINI, J., MILETIĆ, Ž., Mitraizam u rimskoj provinciji Dalmaciji, disertacija, Zadar, 1997. PERINIĆ MURATOVIĆ, Lj., 2005. – Ljubica Perinić Muratović, Kult Binda Neptuna u vojsci?, <i>Histria Antiqua</i>, 13, Pula, 135-142. RENDIĆ - MIOČEVIĆ, D., 1980. – Duje Rendić – Miočević, Uz jedan novi izvor o kultu ilirskog Medaura, <i>Gunjačin zbornik</i>, Zagreb, 51-58.

			RENDIĆ - MIOČEVIĆ, D., 1989. – Duje Rendić – Miočević, <i>Iliri i antički svijet</i>, Split, 1989. P. SELEM, Izidin trag, Split 1997. SELEM, P. – VILOGORAC BRČIĆ, I., 2012. – <i>Religionum Orientalium monumenta et inscriptiones Salonitani</i>, Zagreb. TOMORAD, M., 2005. – The diffusion of Egyptian cults in the Greek and Roman World Egyptian cults of Isis and Serapis in Roman Fleets. In: (Amenta. A–Luiselli, M. M.–Sordi, M. N ed.) <i>L'acqua nell'antico Egitto: vita, rigenerazione, incantesimo, medicamento – Proceedings of the First International Conference for Young Egyptologists</i> (Chianciano Terme, 15–18 October 2003), Roma 2005, 241–253.
14.	6. 6.	Autohtoni i misterijski kultovi u provinciji.	

Seminari			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.	28. 2. 2019.	1. Uvod u seminar. Način izrade seminara, korištenje literature, primjena kritičkog aparata. Priprema prezentacije i pisanog rada.	
2.	7. 3. 2019.	2. Namjesnici u Dalmaciji (Iliriku) do kraja I. st. (Jagenteufel, Zaninović, Rendić-Miočević, Wilkes)	GLAVIČIĆ, M., 2014. – <i>Organizacija uprave rimske provincije Dalmacije prema natpisnoj građi</i>, Katalog izložbe „Klasični Rim na tlu Hrvatske“, Zagreb, 41-49. JAGENTEUFEL, A., 1958. – <i>Die Statthalter der Römischen Provinz Dalmatia von Augustus bis Diokletian</i>, Wien. MESIHOVIĆ, S., 2014. – <i>PRONCOSVLES, LEGATI ET PRAESIDES. Rimski namjesnici Ilirika, Gornjeg Ilirika i Dalmacije</i>, Filozofski fakultet u Sarajevu, Sarajevo.
3.	14. 3.	3. Kelti između Save, Drave i Dunava u rimskoj Panoniji (AE 1958, 73; CIL 3, 3224)	Degmedžić, Ivica, Amantini, VAMZg, 1962; Degmedžić, Sjeverno i istočno područje Ilira, VAMZg, 1969. Ilkić – Hrvatsko Podunavlje u željeznom dobu, magisterij, Zadar 1999. N. Majnarić-Pandžić, Keltsko-latenska kultura u Slavoniji i Srijemu, Vinkovci 1970. N. M.-P., u Izdanja HAD-a 2; N. M-P u Povijest umjetnosti- Prapovijest, Zagreb

			1998. <i>Kelti i Rimljani na području Osijeka</i>, katalog izložbe, Osijek 1977. M. Mirković, <i>Sirmium its History...</i>, Sirmium I, Beograd 1971. J. Todorović, <i>Skordisci</i>, Novi-Sad Beograd 1974. Wilkes - <i>The Illyrians</i>; Mocsy - <i>Pannonia and Upper Moesia</i>, London – Boston 1974. M. Zaninović, <i>Breuci od Sirmija do Marsonije</i>, OA, 27, 2003.
4.	21. 3.	4. Municipalni status gradova	GLAVIČIĆ, M., 2002, - Miroslav Glavičić, <i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja Rimske provincije Dalmacije</i>, Zadar GLAVIČIĆ, M., O municipalitetu antičke Skardone, <i>Zbornik radova sa simpozija Rijeka Krka i Nacionalni park "Krka". Prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak</i>, D. Marguš (ur.).2007, 251-257. SUIĆ, M., 2003.- Mate Suić, <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i>, Zagreb. STARAC, A., 1999.- Alka Starac, <i>Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji- Histrija</i>, Pula. F. VITTINGHOFF, Zur römischen Municipalisierung des lateinischen Donau-Balkanraumes. <i>Methodische Bemerkungen</i>, ANRW II.6, Berlin – New York 1977, 3-51.
5.	28. 3.	5. Raspodjela gradskog prostora (primjer Salone)	BEKAVAC, S., 2015. - Silvia Bekavac, <i>Rimska religija i kultovi u društvenoj strukturi pretkršćanske Salone</i>, doktorski rad, Sveučilište u Zadru, Zadar. BORZIĆ, I., 2014. – Igor Borzić, <i>Geografske karakteristike i naseljavanje zapadnog Ilirika, Klasični Rim na tlu Hrvatske: arhitektura, urbanizam, skulptura</i>, Zagreb, 37-40. CAMBI, N., 2002. – Nenad Cambi, <i>Antika</i>, Zagreb. JELIČIĆ-RADONIĆ, J., SEDLAR, A., 2009. - Jasna Jeličić-Radonić, Ana Sedlar, <i>Topografija antičke Salone (I) Salonitanska Urbs vetus, Tusculum: časopis za solinske teme</i>, 2/1, Solin, 7-32. JELIČIĆ-RADONIĆ, J., SEDLAR, A., 2011. - Jasna Jeličić-Radonić, Ana Sedlar, <i>Topografija antičke Salone (III) Salonitanska Urbs occidentalis, Tusculum: časopis za solinske teme</i>, 4/1, Solin, 67-86. KIRIGIN, B., 2010. - Branko Kirigin, <i>Salona, Antički Grci na tlu Hrvatske (Katalog izložbe)</i>, Zagreb, 144-14. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., 1977. - Duje Rendić-Miočević, <i>Antička Salona (Salonae): povijesno-</i>

			urbanistički i spomenički fenomen, Arhitektura: časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost, S.O.S za baštinu, god. 31, broj 160/161, Zagreb, 54-69. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., 1979. - Duje Rendić-Miočević, Teatar u Saloni s osobitim obzirom na neke njegove kompozicijske i tehničke karakteristike, Antički teatar na tlu Jugoslavije, Beograd, 73-86. SUIĆ, M., 1976. - Mate Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb.
6.	4. 4.	6. Javne građevine u Jaderu	SUIĆ M., 2003. - Mate Suić, <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i>, Zagreb. SUIĆ M., 1981. - Mate Suić, <i>Zadar u starom vijeku</i>, Filozofski fakultet Zadar, Zadar. GIUNIO, K. A., JURIĆ, R., 2004. – Kornelija Appio Giunio, Radomir Jurić – <i>Termalni kompleksi Jadera u svjetlu novih istraživanja</i>, <i>Histria Antiqua</i>, 12, Zagreb, 251-258. ILAKOVAC, B., 1982. – Boris Ilakovac, <i>Rimski akvedukti na području sjeverne Dalmacije</i>, Arheološki muzej Zadar, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb. ILAKOVAC, B., 1999 – Boris Ilakovac, <i>Kad je popločen i ukrašen emporij rimske kolonije Jader</i>, <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 3, Vol. 32-33, Zagreb, 93-105. JELIČIĆ RADONIĆ, J., 2014. – Jasna Jeličić Radonić, <i>Urbanizam i arhitektura rimske Dalmacije, Klasični Rim na tlu Hrvatske: arhitektura, urbanizam, skulptura</i>, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 83-104. JOVIĆ, V., 2009. – Vedrana Jović, <i>Jugoistočni potez zadarskih zidina</i>, Radovi zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, 52(2010.), Zadar, 79-119. Ž. MILETIĆ, <i>Rimski akvedukt Vrana – Zadar</i>, Zadar, 2017. SINOBAD, M., 2007. – Marko Sinobad, <i>Kapitolijski hramovi u Hrvatskoj, Opuscula archaeologica</i>, Vol. 31, Zagreb, 221-264. SUIĆ, M., 1981. – Mate Suić, <i>Prošlost Zadra I – Zadar u starom vijeku</i>, Filozofski fakultet Zadar, Zadar.
7.	11. 4.	7. Urbanizacija gradova rimske Panonije između Save i Drave	J. BRUNŠMID, 1900 – Josip Brunšmid, <i>Colonia Aelia Mursa, Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 4, Zagreb, 1900, 21-42. J. BRUNŠMID, 1902 – Josip Brunšmid, <i>Colonia Aurelia Cibalae, Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 6, Zagreb, 1902, 117-166. A. DURMAN, 1992 – Aleksandar Durman, O

			geostrateškom položaju Siscije, <i>Opvscula Archaeologica</i>, 16, 1992, 117-131. Z. GREGL, B. MIGOTTI, 2004 – Zoran Gregl, Branka Migotti, Civitas Iovia (Botivo), <i>The autonomous towns of Noricum and Pannonia – Pannonia II</i>, Ljubljana, 2004, 131-143. J. HORVAT, et al., 2003 – Jana Horvat, et al., Poetovio, <i>The autonomous towns of Noricum and Pannonia – Pannonia I</i>, Ljubljana, 2003, 153-189. T. LOLIĆ, 2003 – Tatjana Lolić, Colonia Flavia Siscia, <i>The autonomous towns of Noricum and Pannonia – Pannonia I</i>, Ljubljana, 2003, 131-152. B. MIGOTTI, 2014 – Branka Migotti, Urbanizam i arhitektura rimske Panonije, <i>Klasični Rim na tlu Hrvatske</i>, Zagreb, 105-117. M. MIRKOVIĆ, 2004 – Miroslava Mirković, Sirmium, <i>The autonomous towns of Noricum and Pannonia – Pannonia II</i>, Ljubljana, 2004, 145-156. A. MOCSY, 1974 – Andras Mocsy, <i>Pannonia and Upper Moesia: A History of the Middle Danube Provinces of the Roman Empire</i>, London-Boston, 1974. D. PINTEROVIĆ, 2014 – Danica Pinterović, <i>Mursa</i>, Zagreb-Osijek, 2014. M. ZANINOVIĆ, 1993 – Marin Zaninović, Classis Flavia Pannonica, u: Božidar Čečuk, <i>Arheološka istraživanja u Slavonskom Brodu i Brodskom Posavlju: znanstveni skup: Slavonski Brod, 18.-20. listopada 1988.</i>, 53-58.
8.	25. 4.	8. Novosti u gospodarstvu (transport, luke amfore, poljoprivreda i vile, rudarstvo, kamenarstvo, uprava)	BEGOVIĆ, V., SCHRUNK, I., 2002. – Vlasta Begović, Ivančica Schrunk, Rimske vile Istre i Dalmacije, I. dio: pregled lokaliteta, <i>Prilog instituta arheologije u Zagrebu 19, 2002.</i>, Zagreb, 113-130. BEGOVIĆ, V., SCHRUNK, I., 2003. – Vlasta Begović, Ivančica Schrunk, Rimske vile Istre i Dalmacije, II. dio: tipologija vila, <i>Prilog instituta arheologije u Zagrebu 20, 2003.</i>, Zagreb, 95-112. BEGOVIĆ, V., SCHRUNK, I., 2012. – Vlasta Begović, Ivančica Schrunk, The role of maritime villas in seafaring in the Adriatic, <i>Histria Antiqua 21, 2012.</i>, Pula, 327-344. BEGOVIĆ DVORŽAK, V., DVORŽAK SCHRUNK, I., 2004. – Vlasta Begović Dvoržak, Ivančica Dvoržak Schrunk, Rimske vile Istre i Dalmacije, III. Dio – maritimne vile, <i>Prilog instituta arheologije u Zagrebu 21, 2004.</i>, Zagreb, 65-90. BULIĆ, D., 2014. – Davor Bulić, <i>Rimska ruralna arhitektura Istre u kontekstu ekonomske i socijalne povijesti</i>, doktorski rad, Zadar, 2014. DONELLI, I., MATIJACA, M., PADUAN, I., 2009. – Ancient quarries on the Eastern Adriatic Coast with specific reference to the island of Brač,

			Interdisciplinary Studies on Ancient Stone, IX. International Conference ASMOSIA, Tarragona, 636 – 639. ŠKEGRO, A., <i>Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije</i>, Zagreb, 1999. M. ZANINOVIĆ, <i>The Economy of Roman Dalmatia</i>, ANRW II.6, Berlin - New York, 1977, 767-809.
9.	2. 5.	9. Uprava gradova i dužnosnici u rimskoj Dalmaciji na primjeru Enone, Aserije, Salone i Narone.	GLAVIČIĆ, M., 2002 -<i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja Rimske provincije Dalmacije</i>, Sveučilište u Zadru, Zadar. S. BEKAVAC, <i>Rimska religija i kultovi...</i>, disertacija, Zadar, 2015. J. MEDINI, Epigrafički podaci o munificijencijama i ostalim javnim gradnjama iz antičke Liburnije, <i>RFFZd</i>, 6(3), 1969, 45-74. J. MEDINI, Ordines decurionum Liburniae, <i>RFFZd</i> 12(5), Zadar 1974, 27-56. A. STARAC, <i>Rimsko vladanje u Histriji i Liburniji I</i>, [poglavlja „Provincijalna uprava“ i „Histrija u principatu“, str. 17-106] Pula 1999; II, [poglavlja Liburnija u principatu“ i „Provincijalna uprava“, str. 21-74], Pula 2000.
10.	9. 5.	10. Robovska, peregrinska, libertinska i građanska imena na natpisima iz provincije Dalmacije u doba Principata	S. BEKAVAC – I. GLAVAŠ, Atiliji u Aseriji, <i>Prilozi instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, 28/2011, 123-132. MATIJAŠIĆ, R., 2002. – Uvod u latinsku epigrafiju, Pula. M. GLAVIČIĆ, <i>Gradski dužnosnici na natpisima obalnog područja rimske provincije Dalmacije</i>, (disertacija – rukopis), Zadar 2001, poglavlja A. KURILIĆ, Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. st. po Kristu: antroponimija, društvena struktura, etničke promjene, gospodarske uloge, [disertacija], Zadar 1999.
11.	16. 5.	11. Autohtoni kultovi u Histriji i Dalmaciji	BEKAVAC, S., 2011. - Silvan u Saloni, <i>Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku</i>, 105, 2011, 151-166. CAMBI, N., 1980. – Nenad Cambi, Enonska Venera Anzotika, <i>Diadora</i> 9, Zadar, 273-278. CAMBI, N., 1968. – Nenad Cambi, Silvan-Atis primjer kultnog sinkretizma, <i>Diadora</i>, 4, Zadar, 131-140. CAMBI, N., 2013. – Religija Silvana i nimfa u rimskoj Dalmaciji, u: <i>Kultovi, mitovi i vjerovanja u Zagori</i>, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 14. prosinca 2012. u Unešiću (ur. Vicko Kapitanović), Split, 5–39. GIRARDI JURKIĆ, V., 2005. – Vesna Girardi Jurkić, Cults in roman Histria, <i>Histria Antiqua</i> 13, Pula,

			17-38. KUKOČ, S., 2005. – Sineva Kukoč, Štovanje Binda Neptuna, <i>Histria Antiqua</i> 13, Pula, 125-134. MEDINI, J., 1980. – Julijan Medini, Sabazijev kult u rimskoj provinciji Dalmaciji, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i> 74, Split, 67-86. MEDINI, J., 1984.a – Julijan Medini, Latra – dea Neditarum, <i>Duhovna kultura Ilira</i>, Posebna izdanja ANUBiH, knj. LXVII, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 11, Sarajevo, 223-243. MEDINI, J., 1984.b – Julijan Medini, Autohtoni kultovi u razvoju antičkih religija u rimskoj provinciji Dalmaciji, <i>Dometi</i> 17, Rijeka, 7-32. PERINIĆ MURATOVIĆ, Lj., 2005. – Ljubica Perinić Muratović, Kult Binda Neptuna u vojsci?, <i>Histria Antiqua</i>, 13, Pula, 135-142. RENDIĆ - MIOČEVIĆ, D., 1980. – Duje Rendić – Miočević, Uz jedan novi izvor o kultu ilirskog Medaura, <i>Gunjačin zbornik</i>, Zagreb, 51-58. RENDIĆ - MIOČEVIĆ, D., 1989. – Duje Rendić – Miočević, <i>Iliri i antički svijet</i>, Split, 1989.
12.	23. 5.	12. Trgovački kolegiji	BEKAVAC, S., 2015. – <i>Rimska religija i kultovi u društvenoj strukturi pretkršćanske Salone</i>. Doktorska dizertacija, Zadar GIUNIO, K. A., 2011. – Kornelia Giunio, <i>Svećenici i svećeničke organizacije u rimskoj provinciji Dalmaciji</i>, doktorska dizertacija, Zadar. VERBOVEN, K., 2009. – Koenraad Verboven, <i>Magistrates, patrons and benefactors of collegia: status building and Romanisation in the Spanish, Gallic and German Provinces</i>, u: <i>Transforming historical landscapes in the ancient empires</i>, Oxford, 2009, 159–167. LIU, J., 2008. – Jinyu Liu, <i>Pompeii and collegia: a new appraisal of the evidence</i>, u: <i>Ancient history bulletin</i>, 22, 1-2, Nipissing, 53-69. LIU, J., 1972. – Jinyu Liu, <i>Local Governments and Collegia: A New Appraisal of the Evidence</i>, in: <i>A Tall Order: Imperialism, Law, Religion, And Society in the Ancient World</i>, 279–310.
13.	30. 5.	13. Izgradnja cestovne mreže	J. P. ADAM, <i>Roman Building, Materials and Techniques</i>, London, 2005. A. BERNARDI, <i>Cura viarum u carsko doba – Povijest V</i>, Zagreb, 2007. I. BOJANOVSKI, <i>Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji</i>, Sarajevo, 1974. Ž. MILETIĆ, <i>O rimskim cestama na Aserijatskom području, Sveučilište u Zadru – Odjel za arheologiju</i>, Zadar, 2004.

			Ž. MILETIĆ, Rimske ceste između Jadera, Burnuma i Salone, <i>Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru</i>, Zadar, 1993. Ž. MILETIĆ, Ostatci rimskih cesta na tlu Hrvatske, <i>Klasični Rim na tlu Hrvatske</i>, Zagreb, 2014. A. STARAC, Urbanizam i arhitektura u Istri, <i>Klasični Rim na tlu Hrvatske</i>, Zagreb, 2014.
14.	6. 6.	14. Uvođenje carskog kulta u provinciju Dalmaciju	BEKAVAC, S. – MILETIĆ, Ž., Stanovnicima Narone – municipibus municipii, <i>Prilozi instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, 33, 2016. JADRIĆ, I. – MILETIĆ, Ž., 2008. – Liburnski carski kult, <i>AA</i>, 1, 75–90. JADRIĆ-KUČAN, I., 2010. – Štovanje carskog kulta u Isi, <i>Arheološka istraživanja na srednjem Jadranu</i>, <i>Izdanja HAD-a</i>, 26, Zagreb-Split, 83–94. JADRIĆ-KUČAN, I. – 2011. – <i>Carski kult u rimskoj provinciji Dalmaciji, doktorska disertacija</i>, rukopis, Sveučilište u Zadru, Zadar. JADRIĆ-KUČAN, I., 2014. – Rimski carski kult na području od Salone do Oneja, u: <i>Lucije Artorije Kast i legenda o kralju Arturu</i>, 165–179.

Nastavnik: